

Adrodd i	Cyngor
Dyddiad y cyfarfod	9 th Gorffennaf 2024
Aelod Arweiniol/Swyddog	Cyng Barry Mellor (Aelod Arweiniol dros yr Amgylchedd a Chludiant)/ Gary Williams (Cyfarwyddwr Corfforaethol – Llywodraethu a Busnes a Rhaglen Newid Hinsawdd ac Ecologol Uwch Berchennog Cyfrifol)
Pennaeth Gwasanaeth	Helen Vaughan-Evans (Pennaeth Gwasanaeth Cymorth Corfforaethol: Perfformiad, Digidol ac Asedau)
Awdur yr adroddiad	Liz Wilcox-Jones (Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd Dros Dro)
Teitl	Strategaeth Hinsawdd a Natur Cyngor Sir Ddinbych (2021/22 – 2020/30) – adolygiad ac adnewyddiad Blwyddyn 3

1. Am beth y mae yr adroddiad ?

1.1. Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud ag Adolygiad ac Adnewyddiad Blwyddyn 3 o Strategaeth Hinsawdd a Natur Cyngor Sir Ddinbych (2021/22-2029/30) [a elwid gynt yn Strategaeth Newid Hinsawdd ac Ecologol Cyngor Sir Ddinbych (2021/22-2029/30)].

2. Beth yw'r rheswm dros wneud yr adroddiad hwn?

2.1 Cyflwyno'r ddogfen strategaeth derfynol i'w mabwysiadu gan y Cyngor

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod y Cyngor yn mabwysiadu Strategaeth Hinsawdd a Natur Cyngor Sir Ddinbych (2021/22-2029/30). (Atodiad 1)

3.2 Bod y Cyngor yn cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o'r Effaith ar Les fel rhan o'i ystyriaeth. (Atodiad 2)

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1. Cyhoeddodd y Cyngor Argyfwng Newid Hinsawdd ac Ecolegol ym mis Gorffennaf 2019 a ymrwymodd y Cyngor i ddod yn Ddi-Garbon Net erbyn 2030 fan bellaf a gwella bioamrywiaeth ar draws y Sir ymhlith pethau eraill. Yn dilyn hynny mabwysiadwyd y Strategaeth Newid Hinsawdd ac Ecolegol (2021/22-2029/30) ym mis Chwefror 2021 sy'n ymrwymo'r Cyngor i ddod yn Gyngor Di-Garbon Net ac Ecolegol Bositif erbyn 2030 yn ogystal â lleihau allyriadau carbon o'r nwyddau a'r gwasanaethau a brynwn. (cadwyn gyflenwi'r Cyngor) o 35% erbyn 2030. Newidiodd y Cyngor ei gyfansoddiad hefyd ym mis Hydref 2020, felly mae'n rhaid i bob penderfyniad a wneir gan y Cyngor nawr 'ystyried mynd i'r afael â Newid Hinsawdd ac Ecolegol'.
- 4.2. Mae Strategaeth Hinsawdd a Natur Cyngor Sir Ddinbych (2021/22-2029/30) i'w hadolygu a'i hadnewyddu bob 3 blynedd. Yr adolygiad swyddogol cyntaf a'r adnewyddiad o'r Strategaeth oedd 2023/24 ac mae proses drylwyr wedi'i cwblhau fel rhan o'r adolygiad a'r adnewyddiad hwnnw (gweler Atodiad 3).
- 4.3. Mae meysydd o'r strategaeth sydd wedi'u hadolygu a'u diweddarau o bwys penodol yn cynnwys:
- Newid enw i: Strategaeth Hinsawdd a Natur Cyngor Sir Ddinbych (2021/22-2029/30) [o Strategaeth Newid Hinsawdd a Ecolegol Cyngor Sir Ddinbych (2021/22 – 2029/30)].
 - Ychwanegiad tair adran newydd sy'n cydnabod y dylanwad ehangach y gall y Cyngor ei gael wrth sicrhau newid yn yr agenda hon ar draws Sir Ddinbych, y gofyniad i gynyddu'r gallu i wrthsefyll newid yn yr hinsawdd sydd eisoes wedi'i 'boblogi' ac i ymateb i ehangu cwrpas yn cynlluniau lleol a chenedlaethol. Mae hyn yn cynnwys 'Lleihau allyriadau a chynyddu amsugno ar draws Sir Ddinbych', 'Cynyddu ein gwytnwch ar draws y sir' ac 'Adfer Natur ar draws Sir Ddinbych'.
 - Cyflwyno atodiad technegol fel lle i gynnwys hanes o newidiadau proses/polisi a gwblhawyd a phrosiectau/gweithgareddau a gynhwyswyd mewn fersiynau blaenorol o'r ddogfen Strategaeth ac i ddarparu gwybodaeth fanylach ychwanegol am berfformiad hyd yma. Mae hyn yn cynnwys rhagor o wybodaeth am feysydd lle mae cyflawni'r targed gofynnol yn wynebu her.
 - Mae'r broses benodol/newidiadau polisi a chamau gweithredu/prosiectau sy'n gysylltiedig â chyflawni'r strategaeth wedi'u diweddarau yn y ddogfen ddrafft. Rhestrir yr eitemau sydd wedi'u cwblhau yn yr atodiad technegol.

4.4 Yn y strategaeth rydym wedi nodi'n glir y meysydd allyriadau y gwyddom y bydd y targedau yr ydym wedi'u gosod i'n hunain erbyn 2030 yn her i'w bodloni, megis mewn adeiladau, defnydd tir a chymudo staff, gan ein bod yn teimlo ei bod yn bwysig eu bodloni. bod yn dryloyw am ein cynnydd. Mae'r atodiad technegol yn esbonio'r hyn yr ydym yn disgwyl ei gyflawni (o ran lleihau neu amsugno carbon) yn y meysydd hynny a'r rhesymau pam nad yw ein trywydd a'n targed wedi'u halinio ar hyn o bryd. Mae'r rhesymau hyn yn cynnwys argaeledd cyllid, argaeledd gallu a chapasiti o fewn y gadwyn gyflenwi i ddylunio a chyflawni cynlluniau lleihau carbon mewn adeiladau, faint o dir sydd ar gael ym mherchnogaeth Cyngor Sir Ddinbych sy'n addas ar gyfer plannu coed pellach, achos ariannol gwanhau pris trydan, ansawdd data a chyflymder datblygiad technolegau gwyrdd.

4.5 Er ein bod yn cydnabod ac yn dryloyw ynglŷn â'r her hon, yn bwysig ddigon nid ydym yn newid ein huchelgeisiau Carbon Net gwreiddiol erbyn 2030. Byddai gwneud hynny'n arwain at golli momentwm ar faes blaenoriaeth sy'n rhy bwysig i ymlacio arno. Rydym yn cadw at nodau ein Cyngor Di-Garbon Net a'n Cyngor Ecolegol Bositif erbyn 2030 a byddwn yn parhau i weithio'n galed i ddod mor agos ag y gallwn at eu cyflawniad hyd at 2030.

4.6 Mae'r adran cyllid strategaethau wedi'i diweddarau i gynnwys y gost ddisgwyliedig dros y 6 blynedd nesaf. Amcangyfrifwyd y byddai'r gost honno'n o leiaf £48 miliwn pe baem yn cyflawni ein nodau carbon sero net ac ecolegol gadarnhaol erbyn 2030, ac mae hynny wedi'i seilio ar gostau prosiectau hyd yma a'r arbedion carbon y mae'r prosiectau hynny wedi'u cyflawni. Mae'n bwysig nodi na ddisgwyli'r i'r cyllid ar gyfer y cynlluniau sydd angen eu cyflawni ddod o gyllidebau Cyngor Sir Ddinbych yn unig. Yn wir, mae'r prosiectau a gwblhawyd hyd yma o dan y strategaeth wedi'u hariannu 36% o arian grant allanol - lefel ganrannol y mae'r Cyngor yn ceisio ei chynyddu yn y blynyddoedd i ddod.

4.7 Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus ar-lein ar Strategaeth Ddrafft Blwyddyn 3 am 8 wythnos o Fawrth 25ain tan Fai 20fed. Trafodwyd y strategaeth ddrafft ym mhob Grŵp Ardal Aelodau yn ystod Ebrill a Mai. Derbyniwyd cyfanswm o 336 o ymatebion gyda 88% o'r ymatebwyr yn cytuno y dylai'r Cyngor fabwysiadu'r ddogfen strategaeth ddiwygiedig. Derbyniwyd nifer o ddarnau o adborth ar sut y gallai'r Cyngor wella'r ddogfen strategaeth ddiwygiedig ymhellach; ac mae cymaint o'r rhain â phosibl wedi'u

hymgorffori yn y drafft terfynol a geir yn Atodiad 1. Mae'r adroddiad cryno o adborth yr ymgynghoriad i'w weld yn Atodiad 4 a bydd hefyd ar gael drwy'r ddolen hon ar borth ymgynghori'r Cyngor ar ôl ei gyfieithu.

4.8 Er mwyn hwyluso'r defnydd o ddogfen sylweddol, mae Crynodeb Gweithredol o'r strategaeth wedi'i gynhyrchu (Atodiad 5) ynghyd â Fersiwn Ieuenctid (Atodiad 6).

5 Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

5.1 Mae sicrhau bod y strategaeth yn parhau i fod yn berthnasol, yn gyfredol ac yn rhan annatod o gyflawni datganiad Newid Hinsawdd ac Argyfwng Ecolegol y Cyngor (2019) a ymrwymodd y Cyngor i ddod yn Ddi-Garbon Net erbyn 2030 a gwella bioamrywiaeth yn Sir Ddinbych. Mae adnewyddu'r targedau, y llwybrau cyflawni a'r gweithgareddau'n rheolaidd yn helpu i gynnal y ffocws a'r uchelgais sydd eu hangen i gyflawni'r Strategaeth fel y gall y Cyngor gyflawni ei nodau 2030, sef Sero Carbon Net, Ecolegol Bositif a gostyngiad o 35% mewn allyriadau cadwyn gyflenwi. Bydd cyflawni'r Strategaeth yn cyfrannu'n uniongyrchol at thema Cynllun Corfforaethol 2022-2027 sef 'Sir Ddinbych Werddach'.

6 Beth fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1 Bydd rhai o'r newidiadau a'r camau gweithredu a nodir yn y Strategaeth yn gofyn am fuddsoddiad cyfalaf, eraill cyllid refeniw, a rhai yn cael eu cyflawni heb unrhyw gost ychwanegol. Bydd llawer o'r newidiadau a'r camau gweithredu yn arbed arian i'r Cyngor dros gyfnod hir. Mae Adran 4.6 yn rhoi rhagor o fanylion. Bydd yr holl ymyriadau'n cael eu harfarnu'n unigol – yn ariannol, drwy achosion busnes cyfalaf a thrwy gynlluniau a phrosesau'r gyllideb refeniw, ac ar gyfer aliniad llesiant a chynaliadwyedd, drwy'r broses asesu effaith llesiant sefydledig.

6.2 Mae gweithredu ein Cyngor mewn ffordd garbon isel ac ecolegol gadarnhaol yn ei gwneud yn ofynnol i ni ddylunio a darparu ein gwasanaethau mewn ffordd wahanol a bydd yn golygu newid polisi. Bydd aliniad parhaus o gynlluniau busnes gwasanaethau, rheoli perfformiad, mecanweithiau rheoleiddio a gwneud penderfyniadau i uchelgeisiau Newid yn yr Hinsawdd ac Ecolegol yn cefnogi cyflawniad.

7 Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

7.1 Gweler Atodiad 2 ar gyfer dogfen strategaeth ddiwygiedig WIA Blwyddyn 3. Mae amddiffyn a gwella llesiant cenedlaethau nawr ac yn y dyfodol yn ganolog i'r strategaeth yn ei hunion o frwydro yn erbyn newid hinsawdd a newid ecolegol. O dan bum egwyddor cyflawni Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, sgriodd y Strategaeth 3 allan o 4 seren (sgôr gwirioneddol 32/36). Yn erbyn saith nod llesiant y Ddeddf, caiff effaith bosibl y Strategaeth ei gwerthuso fel 6 Cadarnhaol ac 1 Niwtral.

8 Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Craffu ac eraill?

8.1 Gweler y manylion yn adran 4.2, Atodiad 3 ac adran 4.7 yr adroddiad hwn.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Mae Strategaeth Hinsawdd a Natur Cyngor Sir Ddinbych wedi cynnwys buddsoddiad ariannol sylweddol dros y blynyddoedd diwethaf a bydd angen buddsoddiad o hyd yn y dyfodol. Fodd bynnag, gallai'r pwysau ariannol y mae'r Cyngor yn ei wynebu nawr effeithio ar y cyllid sydd ar gael yn yr ychydig flynyddoedd nesaf. Er y gellir cynnwys yr adolygiad ei hun o fewn yr adnoddau presennol, mae'n bwysig bod y rhaglen yn parhau i weithio drwy brosesau pennu cyllideb refeniw a chyfalaf y Cyngor pan nodir anghenion adnoddau ychwanegol.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Mae risgiau nodedig wedi'u cynnwys yn Atodiad 7

11 Pŵer I wneud y penderfyniad

11.1 Adran 2, Deddf Llywodraeth Leol 2000 ac Adran 111, Deddf Llywodraeth Leol 1972. (am fanylion pellach gweler Atodiad 8).